

תלמוד בבלי מסכת סוטה פרק ד - ארוסה [דף כג עמוד ב]

/מתני'/. ארוסה ושומרת יבם לא שותות ולא נוטלות כתובה, שנאמר: אשר תשטה אשה תחת אישה, פרט לארוסה ושומרת יבם. אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט, ממזרת [דף כד עמוד א] ונתינה לישראל, ובת ישראל לממזר ולנתין - לא שותות ולא נוטלות כתובה. ואלו לא שותות ולא נוטלות כתובה: האומרת טמאה אני, ושבאו לה עדים שהיא טמאה, והאומרת איני שותה. אמר בעלה, איני משקה, ושבעלה בא עליה בדרך - נוטלות כתובה ולא שותות. מתו בעליהן עד שלא שתו - בש"א: נוטלות כתובה ולא שותות, ובה"א: או שותות או לא נוטלות כתובתן. מעוברת חבירו ומניקת חבירו - לא שותות ולא נוטלות כתובה, דברי ר"מ; וחכ"א: יכול הוא להפרישה ולהחזירה לאחר זמן. איילונית, וזקינה, ושאינה ראויה לילד - לא נוטלות כתובה ולא שותות; ר"א אומר: יכול הוא לישא אשה אחרת ולפרות ולרבות הימנה. ושאר כל הנשים - או שותות או לא נוטלות כתובה. אשת כהן שותה ומותרת לבעלה. אשת סריס שותה. ע"י כל עריות מקנין, חוץ מן הקטן וממי שאינו איש. ואלו שב"ד מקנין להן: מי שנתחרש בעלה, או נשתטה, או שהיה חבוש בבית האסורין; לא להשקותה אמרו, אלא לפוסלה מכתובתה, ר' יוסי אומר: אף להשקותה, לכשיצא בעלה מבית האסורין ישקנה.

גמ'. מישתא הוא דלא שתייא, הא קנוי מקני לה, מה"מ? דת"ר: דבר אל בני ישראל ואמרת - לרבות ארוסה ושומרת יבם לקינוי; ומתני' מני? רבי יונתן היא, דתניא: תחת אישך - פרט לארוסה, יכול שאני מוציא אף שומרת יבם? ת"ל: איש איש, דברי רבי יאשיה; ר' יונתן אומר: תחת אישך - פרט לשומרת יבם, אוציא שומרת יבם ולא אוציא את ארוסה? תלמוד לומר: אשר תשטה אשה תחת אישה - פרט לארוסה. מר אלימא ליה ארוסה, דקידושי דידיה וסוקלין על ידו; ומר אלימא ליה שומרת יבם, דלא מיחסרא מסירה לחופה. ורבי יונתן, האי איש איש מאי עביד ליה? מיבעי ליה: לרבות אשת חרש, ואשת שוטה, ואשת [דף כד עמוד ב] שעמום. ורבי יאשיה, האי תחת אישה מאי עביד ליה? מיבעי ליה: להקיש איש לאשה ואשה לאיש. אלא טעמא דכתיבי הני קראי, הא לאו

הכי, הוה אמינא ארוסה שתיא, והא כי אתא רבי אחא בר חנינא מדרומא, אתא ואייתי מתניתא בידיה: מבלעדי אישך - משקדמה שכיבת בעל לבועל, ולא שקדמה שכיבת בועל לבעל! אמר רמי בר חמא: משכחת לה, כגון שבא עליה ארוס בבית אביה. דכוותה גבי שומרת יבם, כגון שבא עליה יבם בבית חמיה, הא שומרת יבם קרית לה? אשתו מעלייתא היא, דהאמר רב: קנה לכל! כשמואל, דאמר: לא קנה אלא לדברים האמורים בפרשה. אי הכי, לימא, רב דאמר כרבי יאשיה, ושמואל דאמר כרבי יונתן! אמר לך רב: אנא דאמרי אפילו לרבי יונתן, מדאיצטריך קרא למעוטה, מכלל דאשתו מעלייתא היא. [דף כה עמוד א] ושמואל אמר: אנא דאמרי אפילו לרבי יאשיה, מדאיצטריך קרא לרבויה, מכלל דלאו אשתו היא כלל. איבעיא להו: עוברת על דת, צריכה התראה להפסידה כתובתה או אינה צריכה? מי אמרינן, כיון דעוברת על דת היא לא בעיא התראה, או דלמא תיבעי התראה, דאי הדרה בה תיהדר בה? ת"ש: ארוסה ושומרת יבם לא שוות ולא נוטלות כתובה; מישתא הוא דלא שתיא, הא קנויי מקני לה, למאי? לאו להפסידה כתובתה. אמר אביי: לא, לאוסרה עליו. רב פפא אמר: להשקותה כשהיא נשואה, כדתניא: אין מקנין לארוסה להשקותה כשהיא ארוסה, אבל מקנין לארוסה להשקותה כשהיא נשואה. אמר רבא, ת"ש: אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט, ממזרת ונתינה לישראל, בת ישראל לממזר ולנתין - לא שוות ולא נוטלות כתובה; מישתא הוא דלא שתיא, הא קנויי מקני להו, ולמאי? אי לאוסרן עליו, הא אסירן וקיימן! אלא לאו להפסידן כתובתן. אמר רב יהודה מדיסקרתא: לא, לאוסרה לבועל כבעל, דתנן: כשם שאסורה לבעל כך אסורה לבועל. א"ר חנינא מסורא: ת"ש, ואלו שבית דין מקנין להן: מי שנתחרש בעלה, או נשתטה, או שהיה חבוש בבית האסורין, ולא להשקותה אמרו אלא לפוסלה מכתובתה; ש"מ בעי התראה, ש"מ. וכולהו מאי טעמא לא אמרי מהא? דלמא שאני התם, דלית לה אימתא דבעל כלל. איבעיא להו: עוברת על דת ורצה בעל לקיימה, מקיימה או אינו מקיימה? מי אמרינן בקפידא דבעל תלא רחמנא, והא לא קפיד, או דלמא כיון דקפיד - קפיד? ת"ש, ואלו שבית דין מקנין להן: מי שנתחרש בעלה, או נשתטה, או שהיה חבוש בבית האסורין; ואי אמרת רצה בעל לקיימה מקיימה, עבדי ב"ד מידי דדלמא לא ניחא ליה לבעל? סתמא דמילתא כיון דעוברת על דת היא, מינח ניחא ליה. איבעיא להו: בעל

שמחל על קינויו, קינויו מחול או אינו מחול? מי אמרין בקינוי דבעל תלא רחמנא, ובעל הא מחיל ליה לקינויו, או דלמא כיון דקני ליה מעיקרא - לא מצי מחיל ליה? ת"ש, ואלו שב"ד מקנין להן: מי שנתחרש בעלה, או נשתטה, או שהיה חבוש בבית האסורין; ואי אמרת בעל שמחל על קינויו מחול, עבדינן מידי דאתי בעל מחיל ליה? סתמא דמלתא אדם מסכים על דעת ב"ד. ת"ש: ומוסרין לו שני ת"ח, שמא יבא עליה בדרך; ואי אמרת בעל שמחל על קינויו מחול, לחליה לקינויה ולבעול! מ"ש תלמידי חכמים? דגמירי, דאי בעי למיבעל, אמרי ליה: אחליה לקינויך ובעלה. ת"ש: דאמר ר' יאשיה, שלשה דברים סח לי זעירא מאנשי ירושלים: בעל שמחל על קינויו - קינויו מחול, וזקן ממרא שרצו בית דין למחול לו - מוחלין לו, ובן סורר ומורה שרצו אביו ואמו למחול לו - מוחלין לו; וכשבאתי אצל חבירי שבדרום, על שנים הודו לי ועל זקן ממרא לא הודו לי, שלא ירבו מחלוקת בישראל; ש"מ בעל שמחל על קינויו - קינויו מחול, ש"מ. פליגי בה רב אחא ורבינא, חד אמר: קודם סתירה מחול, לאחר סתירה אינו מחול, וחד אמר: לאחר סתירה נמי מחול. ומסתברא כמאן דאמר אינו מחול. ממאי? מדקא מהדרי רבנן לרבי יוסי; דתניא, רבי יוסי אומר: בעלה נאמן עליה, מקל וחומר: ומה נדה שהיא בכרת - בעלה נאמן עליה, סוטה שהיא בלאו - לא כל שכן! אמרו לו: לא, אם אמרת בנדה שכן יש לה היתר תאמר בסוטה שאין לה היתר? ואי אמרת לאחר סתירה מחול לה, משכחת לה דיש לה היתר, דאי בעי מחיל ליה לקינויה ובעיל! אלא ש"מ: לאחר סתירה אינו מחול, שמע מינה.

מתו בעליהן עד שלא שתו - ב"ש כו'. במאי קמיפלגי? בית שמאי סברי: שטר העומד לגבות כגבוי דמי, [דף כה עמוד ב] וב"ה סברי: שטר העומד לגבות לאו כגבוי דמי.

מעוברת חבירו כו'. אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה: מחלוקת - בעקרה וזקינה, אבל איילונית - דברי הכל לא שותה ולא נוטלת כתובתה, שנאמר: ונקתה ונזרעה זרע, מי שדרכה להזריע, יצאה זו שאין דרכה להזריע. מיתיבי: המקנא לארוסתו ולשומרת יבם שלו, אם עד שלא כנסה נסתרה - לא שותה ולא נוטלת כתובתה; [דף כו עמוד א]

מעוברת חבירו ומינקת חבירו - לא שותות ולא נוטלות כתובה, דברי ר' מאיר, שהיה רבי מאיר אומר: לא ישא אדם מעוברת חבירו ומינקת חבירו, ואם נשא - יוציא ולא יחזיר עולמית; וחכמים אומרים: יוציא, וכשיגיע זמנו לכנוס - יכנוס; והרובא שנשא עקרה וזקינה, ואין לו אשה ובנים מעיקרא - לא שותה ולא נוטלת כתובה, ר' אלעזר אומר: יכול הוא לישא אחרת ולפרות ולרבות הימנה; אבל המקנא לארוסתו ולשומרת יבם שלו ומשכנסה נסתרה - או שותה או לא נוטלת כתובה, מעוברת ומינקת עצמו - או שותה או לא נוטלת כתובה, הרובא שנשא עקרה וזקינה ויש לו אשה ובנים - או שותה או לא נוטלת כתובה; אשת ממזר לממזר, ואשת נתין לנתין, ואשת גר, ועבד משוחרר, ואיילונית - או שותה או לא נוטלת כתובה; קתני מיהא איילונית, תיובתיה דרב נחמן! אמר לך רב נחמן: תנאי היא, ואנא דאמרי כי האי תנא; דתניא, ר' שמעון בן אלעזר אומר: איילונית לא שותה ולא נוטלת כתובה, שנאמר: ונקתה ונזרעה זרע, מי שדרכה להזריע, יצאתה זו שאין דרכה להזריע. ורבנן, האי ונקתה ונזרעה זרע מאי עבדי ליה? מיבעי להו לכדתניא: ונקתה ונזרעה [זרע] - שאם היתה עקרה נפקדת, דברי ר' עקיבא; אמר לו ר' ישמעאל: אם כן, יסתרו כל העקרות ויפקדו, וזו הואיל ולא נסתרה הפסידה! אם כן, מה תלמוד לומר ונקתה ונזרעה זרע? שאם היתה יולדת בצער יולדת בריוח, נקבות - יולדת זכרים, קצרים - יולדת ארוכים, שחורים - יולדת לבנים.

אשת ממזר לממזר. פשיטא! מהו דתימא אפושי פסולין לא ליפוש, קא משמע לן.

אשת גר ועבד משוחרר ואיילונית. פשיטא! מהו דתימא דבר אל בני ישראל - ולא גרים, קמ"ל. ואימא הכי נמי! ואמרת - רבויא הוא.

אשת כהן שותה כו'. (אשת כהן שותה) פשיטא! מהו דתימא והיא לא נתפשה אסורה, הא נתפשה מותרת, וזו הואיל ונתפשה אסורה - אימא לא תשתה, קא משמע לן.

ומותרת לבעלה. פשיטא! אמר רב הונא: במתנוונה. מתנוונה, הא בדקוה מיא! במתנוונה דרך אברים, מהו דתימא הא זנויי זנאי, והא דלא בדקוה מיא כי אורחיה - משום דבאונס זנאי, ולגבי כהן אסירא, קא משמע לן.

אשת סריס שותה. פשיטא! מהו דתימא מבלעדי אישך אמר רחמנא, והאי לאו בר הכי הוא, קא משמע לן.

על ידי כל עריות מקנין. פשיטא! [דף כו עמוד ב] מהו דתימא נטמאה נטמאה שני פעמים - אחד לבעל ואחד לבועל, היכא דקא מיתסרא בהא זנות, אבל הא הואיל ואסורה וקיימא - אימא לא, קא משמע לן.

חוץ מן הקטן [וכו']. איש אמר רחמנא - ולא קטן. ושאינו איש למעוטי מאי? אילימא למעוטי שחוף, והאמר שמואל: שחוף מקנין על ידו ופוסל בתרומה; מקנין על ידו, פשיטא! מהו דתימא ושכב איש אותה שכבת זרע אמר רחמנא והא לאו בר הכי הוא, קמ"ל; ופוסל בתרומה, פשיטא! מהו דתימא לא יחלל זרעו אמר רחמנא, דאית ליה זרע ליחלל, דלית ליה זרע לא ליחלל, קמ"ל! ואלא למעוטי עובד כוכבים, והאמר רב המנונא: עובד כוכבים מקנין על ידו ופוסל בתרומה; מקנין על ידו, פשיטא! מהו דתימא נטמאה נטמאה שתי פעמים - אחד לבעל ואחד לבועל, היכא דקמיתסרא בהא זנות, אבל הא הואיל ואסורה וקיימא - אימא לא, קמשמע לן; ופוסל בתרומה, פשיטא! מהו דתימא ובת כהן כי תהיה לאיש זר אמר רחמנא - דבר הויה אין, דלאו בר הויה לא, קמשמע לן דפסיל מדרבי יוחנן, דאמר רבי יוחנן משום רבי ישמעאל: מנין לעובד כוכבים ועבד שבאו על הכהנת ועל הלוייה ועל בת ישראל שפסלוה? שנאמר: ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה, מי שיש לו אלמנות וגירושין בה, יצאו עובד כוכבים ועבד שאין לו אלמנות וגירושין בה! ואלא למעוטי מאי? א"ר פפא: למעוטי בהמה, דאין זנות בבהמה. אמר ליה רבא מפרזקיא לרב אשי: מנא הא מילתא דאמור רבנן אין זנות בבהמה?

דכתיב: לא תביא אתנן זונה ומחיר כלב וגו', ותניא: אתנן כלב ומחיר זונה - מותרין, שנאמר: גם שניהם, שנים ולא ארבעה. ואלא שכבת זרע ל"ל? מיבעי ליה לכדתניא: ש"ז - פרט לדבר אחר. מאי דבר אחר? אמר רב ששת: פרט לשקינא לה שלא כדרכה. אמר ליה רבא: שלא כדרכה, משכבי אשה כתיב! אלא אמר רבא: פרט לשקינא לה דרך אברים. א"ל אביי: פריצותא בעלמא היא, ופריצותא מי אסר רחמנא? אלא אמר אביי: פרט לשקינא לה בנשיקה. הניחא למ"ד: העראה זו הכנסת עטרה, אבל נשיקה ולא כלום היא, היינו דאתי קרא למעוטי נשיקה, אלא למאן דאמר: (דאמר) העראה זו נשיקה, מאי איכא למימר? לעולם לשקינא לה דרך אברים, ומהו דתימא בקפידא דבעל תליא רחמנא, ובעל הא קא קפיד, קמשמע לן. אמר שמואל: ישא אדם [דף כז עמוד א] דומה ואל ישא בת דומה, שזו באה מטיפה כשרה, וזו באה מטיפה פסולה; ור' יוחנן אמר: ישא אדם בת דומה ואל ישא דומה, שזו עומדת בחזקת כשרות, וזו אינה עומדת בחזקת כשרות. מיתיבי: נושא אדם דומה! אמר רבא: ותסברא נושא לכתחלה? אלא אם נשא, תני נמי בת דומה. והלכתא: ישא אדם בת דומה ואל ישא דומה, דתני רב תחליפא בר מערבא קמיה דר' אבהו: אשה מזנה - בניה כשרין, רוב בעילות אחר הבעל. בעי רב עמרם: היתה פרוצה ביותר, מהו? אליבא דמ"ד אין אשה מתעברת אלא סמוך לווסתה, לא תיבעי לך, דלא ידעי בה ולא מנטר לה, כי תיבעי לך - אליבא דמ"ד אין אשה מתעברת אלא סמוך לטבילתה, מאי? כיון דידע בה נטורי מנטר לה, או דלמא כיון דפרוצה ביותר לא? תיקו.

ואלו שב"ד כו'. ת"ר: איש - מה ת"ל איש איש? לרבות אשת חרש, ואשת שוטה, ואשת שעמום, ושהלך בעלה למדינת הים, ושהיה חבוש בבית האסורין - שב"ד מקנין להן לפוסלן מכתובתן, יכול אף להשקותן? ת"ל: והביא האיש את אשתו; ר' יוסי אומר: אף להשקותה, ולכשיצא בעלה מבית האסורין ישקנה. במאי קא מיפלגי? רבנן סברי: בעינן וקינא... והביא, ור' יוסי סבר: לא בעינן וקינא... והביא. ת"ר: אשר תשטה אשה תחת אישה - להקיש איש לאשה ואשה לאיש. למאי הלכתא? אמר רב ששת: כשם שאם הוא סומא לא היה משקה, דכתיב: ונעלם מעיני אישה, כך היא אם היתה סומא לא היתה שותה. רב אשי

אמר: כשם שחיגרת וגידמת לא היתה שותה, דכתיב: [דף כז עמוד ב] והעמיד הכהן את האשה לפני ה'... ונתן על כפיה, כך הוא אם היה חיגר או גידם לא היה משקה. מר בר רב אשי אמר: כשם שאילמת לא היתה שותה, דכתיב: ואמרה האשה אמן אמן, כך הוא אם היה אילם לא היה משקה. הדרן עלך ארוסה.